

‘Houd regeerakkoord open’

De Tweede Kamerverkiezingen zijn achter de rug, en de kabinetsformatie kan gaan beginnen. Herman Wijffels was in 2006/07 tweede informateur bij het kabinet-Balkenende IV. Wij praatten met hem over zijn ervaringen toen, en over zijn adviezen voor de komende formatie.

Hoe word je informateur?

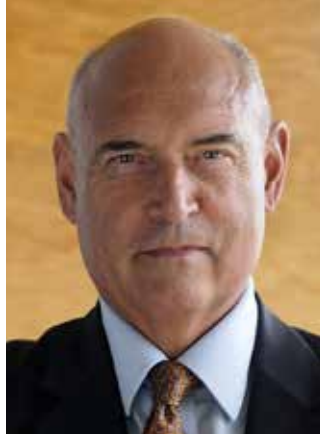
“De eerste informateur had geconcludeerd dat er een regeerakkoord tussen CDA, de PvdA en de ChristenUnie mogelijk was. Ik zat op dat moment in Washington voor de Wereldbank en werd middenin de nacht van vrijdag op zaterdag gebeld door een medewerker van het Kabinet van de koningin. Ik heb even de tijd genomen om goed wakker te worden, maar vrij snel erna laten weten dat ik het zou doen. Dit was een vraag waar ik geen nee op kon zeggen.”

Weet u waarom u bent gevraagd voor deze rol?

“Dat is altijd gissen, maar ik was net zeven jaar voorzitter van de Sociaal-Economische Raad geweest en had dus kennis van de belangrijkste dossiers die in een kabinetsformatie aan de orde komen. Ik heb de indruk dat het eerder Wouter Bos van de PvdA is geweest dan mijn eigen partij, het CDA, die mij voorstelde. Mogelijk hoopte Bos via mij de banden met Balkenende aan te halen na een harde verkiezingsstrijd.”

Een formatie vindt grotendeels achter gesloten deuren plaats. Zijn economische analyses van grote invloed?

“Economische analyses speelden een heel centrale rol. Voorafgaand aan de verkiezin-

HERMAN WIJFFELS

Tweede informateur bij het kabinet-Balkenende IV, en onder meer voormalig voorzitter van de hoofddirectie van de Rabobank en de Sociaal-Economische Raad

gen brengt de ambtelijke top in Den Haag al een groot aantal economisch-financiële beleidsopties in kaart. En tijdens de formatie zaten de fractie-economen op de tweede ring voortdurend sommetjes te maken. Daarnaast werden wetenschappelijke bronnen aangehaald, en soms ook het Centraal Planbureau.”

Wat voor lessen zou u de nieuwe informateur willen meegeven?

“Mede door corona staan we op een punt in de geschiedenis waarbij we grote veranderingen moeten realiseren. Tegelijkertijd hebben de verkiezingsprogramma's nu heel sterk het karakter van doorgaan op de lijn die er is. Het risico is een omvangrijk dichtgetimmerd akkoord – net zoals toen ik informateur was – met weinig vernieuwing. Ik heb ernstige

twijfels of dat nu de goede weg is. Dan is er te weinig flexibiliteit voor grote veranderingen. Mijn advies is daarom om in het regeerakkoord een aantal grote, globale richtingen vast te leggen, op basis waarvan een regering aan de slag kan. Dat kan bovendien een monistische houding tussen het kabinet en de Kamer voorkomen – de toeslagenaffaire heeft laten zien waar dat toe leidt: alles wordt onder het tapijt geveegd.”

Heeft u bij de formatie waarbij u betrokken was ook aan zo'n globaal regeerakkoord gedacht?

“Dat heb ik geprobeerd, maar dat is niet gelukt. Nu is het echter meer nodig dan ooit. De huidige fase kan vergeleken worden met de naoorlogse welvaartsgroei en de opbouw van verzorgingsstaat. Er was toen brede politieke overeenstemming over de grote richting die we wilden volgen. We hebben nu iets soortgelijks nodig: een grote beweging die de sociale verhoudingen en zekerheid nieuw vormgeeft binnen de ecologische condities. Dit vergt een enorme transitie, die niet in één kabinetsperiode voltooid zal zijn, maar we moeten nu wel met z'n allen vol overtuiging die richting inslaan.

Daarbij past overigens ook een meer constructieve rol in het Europese project, waarin de laatste paar kabinetten te zeer een remmende invloed hebben gehad. Voor de transitie hebben we Europa nodig. We moeten afkicken van onze Angelsaksische bias en ons realiseren dat onze boterham gesmeerd wordt op het Europese continent.”

ERIK VAN DE WINKEL

Redactiemedewerker

Colofon

Economisch Statistische Berichten (ESB) signaleert nieuwe ontwikkelingen in de economische wetenschap. Daarnaast worden in ESB economische inzichten toegepast om beleidsrelevante aanbevelingen te doen voor de overheid, maatschappelijke instellingen en bedrijven. Ook analyseert ESB de belangrijkste ontwikkelingen in de Nederlandse economie. Artikelen in ESB verschijnen op persoonlijke titel.

Redactie

Jasper Lukkezen (hoofdredacteur), Robert Kleinknecht, Yrla van de Ven, Daan de Leeuw, Bjorn Lous en Elisa de Weerd
Redactiemedewerkers: Thijs Busschots en Erik van de Winkel

Tekstredactie: De Twee Hanen v.o.f.
Vormgeving: Jacques van Schie
Uitgever: Mariska van der Westen

Commissie van redactie

H.G. van Dissel (voorzitter), P.H.B.F. Franses, E. de Jong, H.J. de Jong, A. van Witteloostuijn, A.C. Meijdam, H.P. Møllgaard en J. Plantenga

Rechten

ESB is een uitgave van FD Mediagroep
De Koninklijke Vereniging voor de Staatshuishoudkunde is houder van de merknaam ESB
Afbeeldingen: Roger Klaassen; iStock / Lekkyjustdoit, Redlinevector, Nuthawut

Somsuk, tekinturkdogan, pidjoe, banusevim, Angelina Bambina, andrewgengn, Sjo, AzmanL.

Publiceren

Aanwijzingen voor het aanleveren van kopij vindt u op www.esb.nu/service/publiceren

Abonneren

U kunt een abonnement online afsluiten op www.esb.nu/service/abonneren

Adverteren

Neem contact op met Thomas Timmermans, thomas.timmermans@fdmediagroep.nl of 020 592 8636

Contact

Telefoon redactie: 020 592 87 77
Email redactie: redactie@esb.nu
Telefoon klantenservice: 0800 333 33 34
Email klantenservice: klantenservice@esb.nu
Postadres: Postbus 216, 1000 AE Amsterdam
Bezoekadres: Prins Bernhardplein 173, 1097 BL Amsterdam
Webadres: www.esb.nu
ISSN: 0013-0583

Verschijningsdata ESB:

15 apr., 14 mei, 10 jun., 15 jul.,
12 aug., 16 sept., 14 okt.,
18 nov., 23 dec.

Rectificaties:

In figuur 2 in het artikel van Huls et al. in het decembernummer was sprake van een dataverwerkingsfout. De juiste figuur is te vinden in de online versie van het artikel. De fout heeft geen consequenties voor de conclusies van het artikel. Figuur 1b in het artikel van Tanke et al. in het vorige nummer bevatte een fout: die gaf de levensverwachting voor mannen in plaats van het totaal. Nederland stond daardoor per abuis boven Frankrijk. In de online versie van het artikel is dit rechtgezet. In het economenstembijljet in het vorige nummer miste Danielle Hirsch, nummer 16 op de lijst van GroenLinks. In de online versie is zij toegevoegd.